

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRP/1012/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

293/2013. (X. 22.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ jogi képviselője útján 2012. november 30-án előterjesztett **panasza** alapján indult eljárásban a 2013. október 22-én – dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos jogi képviselője a panaszossal szemben 2012. november 22-én fogatosított rendőri intézkedéssel összefüggésben 2012. november 30-án postai úton terjesztett elő panaszt, amit 2013. január 11-én kiegészített.

1) A panaszbeadvány szerint 2012. november 22. napján a rendőrség 12 főt – közöttük a panaszos testvérét, V. F-t is – előállított kábítószerrel való visszaélés bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárással összefüggésben. V. F. hozzátartozói – többek között V. F. édesanyja (V. L-né) és annak másik fia, V. G. és R. A. – gyülekezett a H. városi Rendőrkapitányság (továbbiakban: városi rendőrkapitányság) épülete előtti utcán, egyrészt információk szerzésének céljával azt illetően, hogy mi okból állították elő rokonaikat, másrészt arra várva, hogy az előállított személyek kihallgatásuk után

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

távozhassanak a rendőrségről. A szemtanúk állítása szerint maximum 30 fő volt a helyszínen, három egymástól független csoportban. A későbbi rendőri akció időpontjáig ráadásul az egyik csoport már elhagyta az utcát, mivel hozzátartozójukat időközben kiengedték. Úgy tűnt, hogy V. F. is szabadon távozhat, azonban a rendőrkapitányságról távoztában két nyomozó az udvarról visszahívta őt az épületbe. Nagyjából 20-25 perc múlva ismét kiengedték V. F-t, akinek rokonai ekkor vették észre, hogy sérüléseket szenvedett. Ezután V. F. rokonai kiabálni kezdtek, hogy „miért kellett a panaszost megverni”, „felvetjük a látéleletet”, illetve „fel lesztek jelentve” mondatokat. Ezt követően több rendőr jelent meg a rendőrkapitányság udvarán, a kerítés előtt, majd a kerítésen kívül tartózkodókkal szemben kezdtek intézkedni, az érintettek elmondása szerint felszólítás nélkül. Az egyik rendőr instrukciókat adott arra vonatkozóan, hogy kiket kell előállítani. Az intézkedés közben V. G-t négyen a földre vitték, fejét egy virágágyásba nyomták, az intézkedés során kificamodott a jobb válla. V. F-t és V. L-nét néhány méterrel távolabb, a garázsok mögött vitték földre, bár abban nem egyeznek az elmondások, hogy V. F. és V. L-né hogy odáig futva menekültek-e, vagy a rendőrök vitték őket arrébb. A jogi képviselő felhívta a figyelmet az azóta nyilvánosságra hozott és többek között a youtube videomegosztón is elérhető (***** link, az intézkedésről készült felvétel 1 perc 54 másodpercnél kezdődik²) rendőrségi felvételen is jól látható módon rátérdeltek V. F és V. L-né hátára, V. L-nét pedig több méteren keresztül vonszolták a betonon. A tanúk elmondása szerint az intézkedés alatt a helyszínen lévők cigány származására sértő kijelentésekkel, valamint a „dolgozni kéne, nem bűnözni”, „kussoljál, vagy téged is beviszünk”, „maradj csöndben, mert te is mész be” felkiáltásokkal éltek a rendőrök. Ezen kívül gázspray-vel lefújtak több embert, akik éppen az utcán tartózkodtak, vagy a kiabálásra rohantak le a lakásaikból. Az előállításukat követően V. G., V. F. és V. L-né szemben továbbra is bilincset alkalmaztak a rendőrök, bár kérésükre egy idő után kezeiket előre helyzetben bilincselték egymáshoz.

A panaszos a fenti cselekmények után, nagyjából durván egy órával később érkezett a helyszínre egy – a fia elleni intézkedést szintén sérelmező – másik személlyel egy időben. Az említett férfival szemben szintén intézkedtek a rendőrök, amely intézkedést a panaszos mobiltelefonja kamerájával próbálta rögzíteni a G. utca * szám alatti ház lépcsőházából. Erre fel is hívta az intézkedő rendőrök figyelmét, akik ennek hatására vele szemben is intézkedni kezdtek, követve őt az egyik első emeleti lakásba, ahonnan előállították. Előállítása közben a panaszos állítása szerint az egyik rendőr gyomorszájon és vesén ütötte, illetve annak ellenére, hogy nem tanúsított ellenállást, megbilincseltek, és bilincsben is tartották több órán keresztül.

A jogi képviselő álláspontja szerint azt, hogy a rendőrség intézkedése indokolt volt-e, azaz követtek-e el bűncselekményt a panaszos és társai, az ellenük megindult büntetőeljárás hivatott eldönteni, azonban a panaszos elmondása szerint az intézkedés nemcsak indokolatlan, de az elérni kívánt célhoz és a panaszos magatartásához képest aránytalan is volt, emellett az eljáró rendőrök indokolatlanul hosszú ideig alkalmaztak vele szemben bilincselést. A jogi képviselő megítélése szerint a rendőrök aránytalanul erőszakos fellépése ellentétes volt a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 15. §-ában szabályozott arányosság követelményével, és a panaszos alapjogait, nevezetesen az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát és a VI. cikkében foglalt magánszférához való jogát sértette, valamint az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében rögzített kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmába ütközött.

² Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos jogi képviselője továbbá úgy nyilatkozott, hogy a fenti alapjogsérelmekre a rendőrök által a panaszos külső jegyei alapján, a nyilvánvalóan érzékelhető roma származása miatt került sor – erre utalnak ugyanis a rendőrök részéről az intézkedés során elhangzott, fent idézett kijelentések –, ezért a rendőri intézkedés egyúttal az Alaptörvény XV. cikkében rögzített egyenlő bánásmódhoz való jognak a sérelméhez vezetett, továbbá nem felelt meg az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt részrehajlásmentes intézkedési kötelezettség elvárásának.

A jogi képviselő a beadványhoz csatolta az ügyvédi meghatalmazását.

2) A jogi képviselő a 2013. január 11-én előterjesztett beadványában előadta, hogy a fent hivatkozott felvételen nem szerepel a panaszossal szembeni intézkedés. Ezt követően a jogi képviselő tételesen válaszolt a Testület által feltett kérdésekre.

A panaszost a rendőrök nem szólították fel, hogy ne készítsen felvételt. Az intézkedésnek nem volt előzménye, a panaszos elmondása szerint, amikor a helyszínre érkezett a rendőrök figyelmeztették, hogy „húzza meg magát”, ő pedig ennek megfelelően viselkedett.

A panaszos szerint a rendőrök viselkedés brutális volt. Nem azonosították magukat, a ruhájukon sem szerepelt se név, se azonosító szám.

A lakás, ahonnan a panaszost előállították, önkormányzati tulajdon, a panaszos nagymama és nagynénje lakik ott, az esetet megelőző napon költöztek be. Az esetkor a lépcsőház ajtajából a panaszos felszaladt a lakásba a nyitott bejárati ajtón keresztül, egészen a konyháig, ahol megállt, majd kisvártatva a rendőrök is megérkeztek. A panaszos elmondása szerint a rendőrök nem közöltek semmit az intézkedés okaként, csak azt kérdezték, hogy ő videózott-e.

Az intézkedő rendőrök a panaszost a földre nem vitték le, de a bilincselés után – melynek alkalmazására nem figyelmeztették – karját megemelték, ezzel fájdalmat okozva neki. Ezt megelőzően arccal a falnak lökték, odaszorították, a karját hátra csavarták, és a veséjét ütötték. Miután a panaszost bevitték a rendőrkapitányságra, az előtérben le kellett térdelnie, majd ezt követően a hátát többször könyökkel megütötték. Elmondása szerint látható sérülése nem keletkezett, kért és kapott is orvosi segítséget, a helyi kórházban megvizsgálták. A beadványhoz csatolt, az intézkedés napján 19 óra 56 perckor kiállított lelet szerint a panaszost rendőrök kísérik bilincsben, akinek az elmondása szerint aznap délután 16 óra körül a városi rendőrkapitányság előtt rendőrök bántalmazták, bilincselés közben hátracsavarták a karját, és a vállát, jelenleg fájdalmat nem jelez. A lelet szerint külsérelmi nyom nem látszik, a beteg panaszt nem említ, ezért nem igényel terápiát.

A panaszos előállítására délután fél négy körül került sor, ettől kezdve elmondása szerint egészen addig rajta volt a bilincs, amíg Egerben be nem került egy zárkába, amire reggel 9 óra tájban került sor. Később a hajnali órákban kihallgatták, majd a fogdában helyezték el egy, illetve fél órára, ekkor a bilincset eltávolították a kezéről, majd újabb bilincselést követően szállították át Egerbe.

Az intézkedést követően a panaszossal szemben csoportos garázdaság miatt indult büntetőeljárás.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőri szervtől, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A panaszos szempontjából a következők relevánsak.

1) A rendőrség megküldte intézkedés napján kelt, valamennyi az intézkedésben résztvevő rendőr által aláírt jelentését, amely az alábbiakat tartalmazza.

Az Akció Alosztály 2012. november 21-én bűnügyi akcióban vettek részt a városi rendőrkapitányság területén. Az akció során 10 fő került előállításra bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt.

2012. november 22-én 12 óra 30 perckor a városi rendőrkapitányságra történő előállítás során 4 nő a rendőrkapitányság területén, a bejáratnál hangoskodott, kiabált, elégedetlenkedett a hozzátartozói előállítása miatt. B. B. fegyveres biztonsági őr felszólította őket, hogy hagyják el a rendőrkapitányság területét, aminek nem tettek eleget, tovább kiabáltak a biztonsági őrrel. Gy. Á. r. zászlós és Cs. T. r. zászlós többszöri rendőri felszólítására háborogva, kiabálva elhagyták a rendőrkapitányság területét, és a kaput bezárták utánuk. Mindezek után ezen személyek továbbra is a kapitányság környékén mozogtak.

13 óra 30 perckor a kapitányság előtti utcán 20 fős tömeg jelent meg hangoskodva, kiabálva, akik elállták a rendőrkapitányság kijáratát. A fegyveres biztonsági őr újból kiment a kapuhoz és felszólította őket, hogy fejezzék be ezt a viselkedést, álljanak hátrébb a bejáratától, ne akadályozzák az épületbe való bejutást. Ezt követően a tömeg kb. 40 főre növekedett, kik a kapitányság előtt folyamatosan hangoskodtak, kiabáltak, megkérdőjelezték az előállítások jogszerűségét.

14 óra 50 perckor a tömeg már ordított, fenyegetőzött, a több személy rázta a kerítést, próbálta kinyitni a kaput és azt ordította, hogy „engedjete be, szabadítsuk ki őket”, „meg lesztek ölve mocskos rendőrök”, „felrobbantjuk a rendőrséget veletek együtt”. Ekkor M. K. r. zászlós a kapitányság épületéből, G. R. r. zászlós, H. G. r. törzsőrmester, B. Á. r. törzsőrmester, M. A. r. törzsőrmester és K. G. r. őrmester az udvaron parkoló szolgálati gépjárművektől odamentek a 20 méterre lévő kerítéshez. Többször is felszólították a személyeket, hogy nyugodjanak meg, jogellenes cselekményeiket hagyják abba, különben elő lesznek állítva a kapitányságra. Ekkor a tömeg közvetlenül a kapitányság kerítésénél helyezkedett el, és a felszólítással mit sem törődve tovább üvöltött és fenyegetőzött. Annyira agresszíven viselkedtek, hogy a kerítéshez préselődtek, majdnem benyomva azt, egyre jobban hergelve egymást.

A kerítés mellől V. L-né ordította, hogy „szabadítsuk ki őket”, „megdöglötök mind”, majd leköpeve a tőle 1-2 méterre álló B. Á-t. V. G. szintén ugyan ezeket ordította, majd az időközben odaérkező B. P. r. zászlósra mutatva megfenyegette, hogy „meg fogsz döglenni”, és leköpte a zászlóst, aki 3-4 méterre állt tőle.

A tömegben több személy is agresszív, kifejezetten ellenséges magatartást tanúsított, a jogellenes cselekményeket nem hagyta abba, ezért M. G. r. alezredes utasítást adott a főbb hangadók kiemelésére (V. L-né, V. G.) előállítására és megjelölte őket ruházat alapján. Ezt

követően a megjelölt személyek a kerítést elengedve futásnak eredtek. Az intézkedést megkezdő rendőrök a kapuban álló tömegen keresztül a megjelölt személyek után rohantak. V. G-t az út túoldalán kb. 25-30 méter futás után érték utol, amikor ő sokadik felszólításra az utána futó rendőrök közelségét hallva megállt és megfordult. Ekkor két személy lépett H. G. r. törzsőrmester és V. G. közé, hogy megakadályozzák az intézkedést. V. G. ezt kihasználva, amikor H. G. r. törzsőrmester feléje közeledett, hogy megbilincselje jobb őt, jobb kezével egy alkalommal a törzsőrmestert arcon ütötte. Az ütés a rendőr ornyergét találta el. Ekkor H. G. r. törzsőrmester lábsöprést alkalmazott, aminek következtében V. G. háton fekvő testhelyzetbe került a járdára. H. G. r. törzsőrmester segítségére siető M. Á. r. törzsőrmestert V. G. hanyatt fekve a jobb kezével a bal arcán fültövön vágta, majd jobb karjával ismét meg akarta ütni a felé hajoló H. G. r. törzsőrmestert, aki elhajolt és V. G-nek csak a körme érte a törzsőrmester homlokát, ami egy karmolást eredményezett. V. G. megbilincselését a tömeg több tagja is próbálta megakadályozni, őket B. P., N. Sz., K. G., valamint D. Á. r. törzsőrmester és I. G. r. őrmester tartotta távol. Az intézkedést megakadályozni kívánó tömeg 15-20 főből állhatott, akik körbevették az intézkedőket. Az ott lévők B. P. r. zászlós karját, aki az intézkedést megakadályozni kívánókat tartotta távol, több alkalommal megragadták és egy alkalommal ismeretlen személy hátulról meglökte. B. P. r. zászlós a lökés következtében a vizes talajon megcsúszott és fültérdre esett, amitől a kézfején és a térdén hámphorzsolós sérüléseket szenvedett. H. G. r. törzsőrmester és M. Á. r. törzsőrmester testi kényszer alkalmazásával V. G-t földre vitték, az intézkedést befejezték, és az ordibáló tömegen keresztül a kapitányságra előállították.

Eközben G. R. r. zászlós és B. Á. r. törzsőrmester megkísérelték V. L-né előállítását. G. R. r. zászlós közölte vele, hogy elő fogják állítani, de a tömeg másik része körülbelül 15-20 fő körbevette őket. A tömegből el kezdtek lökdösni őket, majd V. L-nét elhúzták körülbelül 3-4 méter távolságba, így vele szemben a tényleges testi kényszert és bilincselést azonnal nem lehetett megkezdeni. B. Á. r. törzsőrmester a kollégái és a saját testi épségének megóvása érdekében a kifejezetten agresszíven támadó ismeretlen személyekkel szemben gázsprayt alkalmazott. Ez körülbelül 10 személyt érintett, akik karnyújtásnyira álltak B. Á. törzsőrmestertől. A spray hatására a tömeg szétszéledt, majd tőle 2,5-3 méter távolságra újból támadólag fellépő körülbelül 6 fővel szemben alkalmaztak sprayt.

V. F. „engedjétek el, szabadítsuk ki” felszólítással támadólag megindult az előállítást végző rendőrök felé és közben meglökte és B. Á. r. törzsőrmestert. Őt G. R. r. zászlós felszólította, hogy álljon meg, mert elő fogják állítani. Ezt követően G. R. r. zászlós és B. Á. r. törzsőrmester testi kényszer alkalmazásával a karját megfogva a földre akarták vinni a V. F-t, aki ellenszegült, ezért ők a földre estek. G. R. r. zászlós, miközben a testi kényszert alkalmazta, a B. Á. r. törzsőrmestert leköpő V. L-né G. R. r. zászlóst hátulról megragadta és ordibálva rángatni kezdte. Ezt követően V. L-nét B. P. r. zászlós Cs. T. r. zászlós testi kényszer alkalmazásával földre vitték, és kezeit hátrabilincseltek.

A fent nevezett személyek a rendőri intézkedésnek aktívan ellenálltak, kifejezetten agresszívan és támadólag léptek fel, a bilincselés közben nem működtek együtt, végig ki akarták vonni magukat az intézkedés alól, ezért a városi rendőrkapitányságra állították elő őket, és ruházatukat átvizsgálták.

15 óra 10 perckor a kapu előtt maradt tömeg ismét összegyűlt az időközben a helyszínre érkezőkkel körülbelül 40 főre kiegészülve. Az időközben a helyszínre ért személyek ugyanúgy elkezdtek ordibálni és a kaput rázni, mint azt megelőzően tették. Ismét azt ordították, hogy az előállított embereket kiszabadítják, és az intézkedő rendőröket megölik.

Ennek hatására G. Z. r. őrnagy, aki szolgálati egyenruhában volt, elindult a kapitányság épületéből a kapuhoz, hogy az ott tartózkodó személyeket felszólítsa a jogsértő magatartás abbahagyására. A kapuhoz érve azonban olyan agresszív magatartást tanúsító, ordibáló, hadonászó és fenyegető személyekkel találta szemben magát, hogy azonnal visszafordult és az Akció Alosztály udvaron tartózkodó tagjaihoz fordult segítségért. Az Alosztály 8 tagja azonnal segítségére sietett. Amikor a kapu felé futni kezdett az Alosztály 8 tagja, felszólította az ott őriőngő V. L-t, hogy igazolja magát, aki erre a kapuról leászva, futva megindult a G. utca végén, az út közepén álló gépkocsi felé. V. L. beugrott a gépkocsi vezető ülésére és beindította a motort. K. G. r. őrmester folyamatosan kiabálva szólította fel V. L-t, hogy állítsa le a motort és szálljon ki, amire ő el akart indulni a járművel, ezért gázra lépett és a gépkocsi meg is mozdult a szemből érkező rendőrök felé. Ebben a pillanatban K. G. r. őrmester odaugrott a már mozgásban lévő gépkocsi bal első ajtajához, amit azonnal kinyitott és V. L-t a műszerfalra lökte, amely során a karját hátra feszítve átnyúlt a vállá fölé és elfordította a gyújtókulcsot, minek következtében az autó megállt. Miután V. L-t folyamatos ellenszegülését megtörve sikerült a rendőröknek kikényszeríteniük az ülésből, földön hason fekvő helyzetben megbilincseltek.

A V. L-lel szemben fogantatosított intézkedés során a G. utca * szám előtt 5-7 fős társaságban tartózkodott a gépkocsitól körülbelül 10-12 méter távolságban a panaszos is, aki folyamatosan ordibálva biztatta a helyszínen tartózkodó személyeket, hogy ne hagyják, hogy V. L-t előállítsák és, hogy szabadítsák ki. Cs. T. r. zászlós, Gy. Á. r. zászlós és B. P. r. zászlós elindult a panaszos felé és 4-5 méter távolságból felszólította, hogy igazolja magát. A panaszos és a körülötte álló személyek a felszólításra el kezdtek a 25. szám alatt található lépcsőházba behátrálni, majd befordultak a folyosóra, futni kezdtek és a panaszos az elől haladó Cs. T. r. zászlós lábára csapta annak kapuját, azonban ez nem okozott sérülést a rendőrnek. Eközben a panaszos futva megindult a lépcsőházban, majd a lépcsőn felfelé szorosan mögötte futott Cs. T. r. zászlós, Gy. Á. r. zászlós és B. P. r. zászlós. A panaszos az első emeleten befutott egy lakásba, aminek ajtaját szintén Cs. T. r. zászlósra csapta, azonban az ajtó nem csukódott be, így a nyitott ajtón keresztül látták a rendőrök, hogy a panaszos a konyha felé szaladt. A konyha nagyon szűk volt, alig fért el benne három ember. Cs. T. r. zászlós és B. P. r. zászlós felszólították a panaszoszt, hogy feküdjön a földre, aminek ő nem tett eleget. Ekkor megkezdtek álló helyzetben a panaszoszal szemben a testi kényszer alkalmazását, de ő annak tevélegesen ellenállt. Az intézkedő rendőrök a panaszoson karfeszítést kezdtek alkalmazni, ezért ő dulakodni kezdett, amely során egyik kezével belekapaszkodott Cs. T. r. zászlós ruhájába, ami a bal vállánál elszakadt. A panaszos karjait végül álló helyzetben hátrafeszítették, megbilincseltek, és a kapitányságra előállították. Az intézkedés közben a panaszos végig ordított, hogy „ezt nem tehetik” és a többi lakásban tartózkodó személynek (kb. 6-7 fő), hogy „szabadítsatok ki”. Az intézkedés során Gy. Á. r. zászlós a lakás előszobájában állva biztosította az intézkedést.

A jelentés rögzíti, hogy a helyszínen alkalmazott vegyi eszköz hatására senkinek nem keletkezett olyan sérülése, amely azonnali ellátást igényelt volna. Senki nem jelezte a helyszínen, hogy vegyi mentesítésre lenne szüksége.

A jelentés végezetül rögzíti, hogy az egyes előállításokról külön jelentések készültek.

2) Megküldték I. G. r. őrmester által, 2012. november 22-én készített jelentését, amelyben a panaszoszal kapcsolatban alábbiak olvashatók.

Az intézkedés napján 15 óra körül újból elkezdett a tömeg gyülekezni, újra indult a hangoskodás, a kiabálás, rendzavarás, a kerítés és a kapu rázása, rugdosása. Ekkor már látható volt a tömegben V. L. is, aki azt megelőzően nagy sebességgel befarolt egy fekete Audi típusú gépjárművel úgy, hogy az autójával elzárta az úttestet, majd kocsijából kiszállva a tömeg elé tolakodott, odaszaladt a kapuhoz, azt rángatni és rugdosni kezdte, közben fenyegetőzött és kiabált, azt állítva, hogy agyon verték a fiát. V.L. viselkedése miatt őt az Akció Alosztály tagjai intézkedés alá vonták, azonban a panaszos támadólag lépett fel és provokálta a rendőröket („gyertek, ha mertek!”), többször felszólította a házban tartózkodókat, hogy jöjjenek ki és szabadítsák ki V.L.-t, ne hagyják, hogy előállítsák. A panaszost ekkor rendőri intézkedés alá akarták vonni, felszólították, hogy igazolja magát, azonban a rendőri felszólításoknak nem tett eleget, szitkozódott és kiabált, majd elfutott, becsapva maga mögött a lépcsőház bejárati ajtaját fölszaladt egy lakásba, a rendőrök onnan állították elő.

3) Az illetékes rendőri szerv megküldte B. P. r. zászlós, Cs. T. r. zászlós az intézkedés napján kelt, az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentését.

A jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben a személyes szabadságot korlátozó intézkedés és a kényszerítő eszköz használata azért vált szükségessé, mert a panaszost garázdaság és hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény elkövetésén tetten érték.

Az intézkedő rendőrök 2012. november 22-én 15 óra 15 perckor vonták intézkedés alá a panaszost, és annak keretében az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése szerint – mint személyi szabadságában korlátozott személyt – átvizsgálták, valamint 33. § 1) bekezdés a) pontja alapján – mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt – elfogták. Az intézkedésre az Rtv. 39. § (1) bekezdésének b) pontja alapján (gyanúsított elfogása és előállítása céljából) magánlakásban került sor. Az intézkedés során az Rtv. 47. § alapján testi kényszerít, a 48. § b) pontja alapján támadás megakadályozása érdekében, és d) pontja alapján az ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztették a panaszost. A bilincset a rendőrök 2012. november 22-én 15 óra 15 perctől 2012. november 23-án 2 óráig alkalmazták a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint kezek előre és hátra bilincselésével.

A panaszost az intézkedő rendőr a G. utca * számú ház emeleti lakásának konyhájában felszólította, hogy feküdjön a földre, mert meg fogja bilincselni. Ennek azonban a panaszos nem tett eleget, ezért álló testhelyzetben karjait hátra feszítették, és őt hátsó karbölcső alkalmazásával a lakásából lekísérték, majd az épület előtt az utcán álló testhelyzetben megbilincseltek. Ezt követően a panaszost a városi rendőrkapitányságra előállították, majd intézkedtek az orvosi vizsgálatára.

A kényszerítő eszköz, illetve intézkedés alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett. A jelentés rögzíti, hogy a panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján hozzátartozójának, képviselőjének kiértesítését nem kérte.

A jelentés rögzíti, hogy a panaszos a védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli tájékoztatót a 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. § (4) bekezdése alapján megkapta, valamint az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról a tájékoztató, illetve az előállítás idejéről szóló igazolás részére kiadásra került.

A jelentés megjegyzi, hogy a panaszos további intézkedés végett 2012. november 23-án 2 órakor átadásra került a városi rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályára.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a panaszossal szemben végrehajtott igazoltatás, ruházatának átvizsgálása, és elfogása, valamint a testi kényszer és a bilincs alkalmazása jogszerű és szakszerű volt. A parancsnok úgy ítélte meg továbbá, hogy az intézkedés megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

4) A panaszos által aláírt „Nyilatkozat” elnevezésű formanyomtatvány alapján a panaszos a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást megkapta, az előállítás okáról, annak várható időtartalmáról a tájékoztatást szóban, a részére kiállított – az előállítás időtartalmáról szóló – igazolást átvette, azonban az előállító egységben történő elhelyezésével kapcsolatban az írásos tájékoztatást nem vette át. Az alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel és a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban a panaszos úgy nyilatkozott, hogy panasszal 8 napon belül él. Az irat szerint a panaszos előállítása során élelmezést nem kért, betegségben nem szenved, illetve a rendőri intézkedés során sérülése nem keletkezett, orvosi ellátásban részesült.

5) Az intézkedés napján a panaszos befogadáskor készített orvosi vélemény tanúsága szerint a panaszosnak nincsenek külsérelmi nyomai. Az orvosi vélemény alapján a panaszos fogdában elhelyezhető és elkülönítése nem indokolt.

6) Az városi kórház Általános Traumatológiai Ambulanciáján 2012. november 22-én 19 óra 56 perckor kiállított lelet szerint a panaszost a BM kísérte vizsgálatra. A panaszos elmondása szerint a városi rendőrkapitányság előtt a rendőrök bántalmazták, bilincselés közben hátracsavarták a karját és vállát, fájdalmat jelenleg nem érez. A lelet rögzíti, hogy a panaszoson külsérelmi nyom nem látható, a beteg panaszt nem említ. Diagnózisként a „sine morbo” (betegség nélküli) szerepel.

7) A 2012. november 23-án kelt a panaszos őrizetbe vételét elrendelő határozat szerint a panaszost a Büntetőtörvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő köznyugalmat súlyosan megzavarva csoportosan elkövetett garázdaság büntettének megalapozott gyanúja miatt folyamatban lévő büntetőügyben a panaszos őrizetbe vételét rendelik el a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. évi törvény (a továbbiakban: Be.) 127. § (1) bekezdése alapján, figyelemmel a Be. 126. § (2) bekezdésére.

A határozat szerint az őrizet kezdő időpontja 2012. november 22. nap 15 óra 10 perc, és a fogvatartás ideje legkésőbb 2012. november 25-én 15 órakor jár le. A határozat rögzíti, hogy a Be. 128. § (2) bekezdése értelmében a panaszos őrizetbe vételének elrendeléséről és a fogva tartás helyéről édesapját, id. V. L-t kell értesíteni, ami 2012. november 23-án 1 óra 45 perckor meg is történt. A határozat indokolása alapján a panaszos megalapozottan gyanúsítható azzal, hogy 2012. november 22-én 14 óra 30 perc és 15 óra közötti időben társaival a városi rendőrkapitányság épületével szemközti járdaszakaszon agresszíven, fenyegetően (ordítottak, emberöléssel fenyegetőztek), a köznyugalmat súlyosan megzavarva léptek fel. A panaszos ezen cselekménye alkalmas a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő csoportos garázdaság büntettének az elkövetésére. A határozat szerint panaszos szabadlábban hagyása esetén fennáll az elrejtőzés és a szökés veszélye, valamint fennáll annak veszélye, hogy az eljárást a tanúk befolyásolásával megghiúsítaná, illetve

megnehezítené, mindezekre figyelemmel a panaszos őrizetbe vételének elrendeléséről határoztak.

A határozatot 2012. november 23-én 1 óra 40 perckor hirdették ki, amit a panaszos aláírta, és a határozat ellen panasszal nem élt.

8) G. Z. r. őrnagy 2012. november 24-én kelt jelentése az alábbiakat rögzíti.

Utasítást kapott a r. őrnagy, hogy egy a kapu előtt várakozó személyt (Cs. L.) hallgasson meg, aki rendőri bántalmazás és intézkedés miatt kíván panaszt tenni. A rendőrkapitányság épületéből kilépve a zárt ügyfél kapu irányába haladt, mintegy 3 méter távolságra a kaputól észlelte, hogy egy társaság várakozik az utcán, hangosan kiabálnak. Mintegy 3 méterre közelítette meg a kaput, amikor az ügyfél kapujával szemben, az utca másik oldalára nagy sebességgel befarolt egy fekete Audi típusú gépjármű. A kocsit vezető személy (V. L.) kiugrott az autóból, odaszaladt a kapuhoz, azt rángatni kezdte és hangosan kiabálta „fasszopó rendőrök, hová tettétek a gyereket, gyertek ki egytől egyig”. A férfi nagyon feldúlt és ideges volt, megint belerúgott a kapuba, a r. őrnagy szerint provokálni próbálta a rendőröket, verekedésre akarta őket felhívni. A mögötte és körülötte álló személyek szintén közelebb jöttek és kiabáltak. (A r. őrnagy próbálta V. L.-t nyugtatni, de nem járt sikerrel. Ekkor az őrnagy közölte, hogy Cs. L.-t keresi, de senki nem válaszolt, mindenki csak kiabált.) A r. őrnagy ekkor azt vette észre, hogy az Akció Alosztály tagjai futva közelítik meg a kaput, azon kilépve a dühöngő férfit próbálják elfogni, aki az érkező rendőröket látva menekülésbe kezdett, a kocsijába pattant és próbált elhajtani. Végül a rendőrök a kocsiból az ellenállása ellenére kiszedték V. L.-t és a földön fekvő helyzetben bilincseltek meg, aminek szintén ellenállt. A férfi mellett még egy személyt (*feltehetően a panaszost*) állítottak elő, szintén megbilincselve.

9) D. Á. r. törzsőrmester 2012. november 27-én készített jelentésében az alábbiakat rögzítette.

D. Á. r. törzsőrmester 2012. november 22-én szolgálata teljesítése során 14 óra 40 perc és 15 óra 40 perc között az irodája ablakából arra lett figyelmes, hogy a kapitányság épülete előtt, a bejárati kapunál nagy hangzavar van, a kint álló személyek szidalmazták rendőr kollégáit, akik a bejárati kapu felé megindultak, ezért ő is lerohant a bejárati kapuhoz, tartva az objektum megtámadásától.

Amikor a törzsőrmester leért az irodájából, egy fehér kabátos személy leköpte egyik kollégáját, és bokszoló állásba kiabálta nekik, hogy „engem verjete le”. A rendőrök többször felszólították, hogy hagyja abba a tevékenységét, de nem tette. Ezt a személyt a rendőrök elfogták, megbilincseltek, ekkor a garázsok irányából egy másik hangadó futott a megbilincselte személy, illetve a rendőrök felé. Ekkor a törzsőrmester kollégáival a másik hangadó felé futottak, és a hozzá közelebb lévő rendőrök a földre vitték. A törzsőrmester a bilincselésnél segédkezett, a személy bal kezét a tanult fogásokkal bilincselhető helyzetbe tette, azonban magát a bilincselést már másik rendőr hajtotta végre. Ezt követően azt a személyt a kapitányság épületébe előállították.

10) A Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatósága 2012. december 1-jén kelt levelében arról tájékoztatta az E. városi Nyomozó Ügyészséget, hogy a városi rendőrkapitányság objektumvédelmét ellátó kamerarendszer rögzítést nem végez, csak élőképen közvetíti a szolgálatirányító parancsnok részére a kamera által rögzítetteket, így a

2012. november 22-ei eseményekkel kapcsolatban nem készült felvétel. A H. városi Önkormányzat által működtetett térfelügyelő kamerarendszer városi rendőrkapitánysághoz legközelebbi eső helyszíneire (H. út és D. tér) telepített kamerák „látási körzetébe” nem tartozik egyik esemény helyszíne sem, így ezen kamera rendszerekből sem volt mód felvételek beszerzésére.

11) A rendőrség megküldte a 2012. december 3-án P. G. r. alezredes által készített értékelő jelentést a hivatalos személy elleni erőszak parancsnoki kivizsgálásról.

A rendkívüli esemény parancsnoki kivizsgálása megtörtént, mely során a jogszerűség, szakszerűség, szükségesség és arányosság tekintetében P. G. r. alezredes az alábbiakat állapította meg.

A városi rendőrkapitányság a 1015/2012.bü. számú ügyben büntetőeljárást folytat ismeretlen tette ellen a Btk. 283/B. § b) pontjába ütköző és aszerint minősülő visszaélés új pszichoaktív anyaggal büntett elkövetése miatt, mivel megalapozott gyanú merült fel arra vonatkozóan, hogy H. város területén ismeretlen személyek kábítószer kereskedelmet folytatnak.

A nyomozás során beszerzett adatok alapján 2012. november 22-én 8 órától összehangolt akció került végrehajtásra a városi rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya és a Felderítő Alosztálya, valamint a Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztálya és Akció Alosztálya bevonásával.

A rendőri intézkedés során 12 főt, többek között V. F-t állították elő. Az előállított személyek mindegyikénél MultiScreen gyorsteszt került alkalmazásra, melyek közül két személynél a teszt negatív eredményt mutatott, a többiek tekintetében a vizeletminta szakértői vizsgálata vált szükségessé. Az előállításokat követően a lakásban helyszíni szemle került lefolytatásra, melynek során feltehetően kábítószer tartalmú anyagok, valamint egyéb anyagmaradványok és számítástechnikai eszközök kerültek lefoglalásra. A WC kagylóban lévő műanyag zacskók szintén lefoglalásra kerültek. Ez egyikben növényi származékok voltak, a másikban alufóliából készített pakettek.

A jelentés ezt követően időrendi sorrendben ismerteti az egyes eseményeket, amely leírás megegyezik az A. Akció Alosztály (továbbiakban Akció Alosztály)tagjainak 2012. november 22-ei jelentésével, ezért az ismertetésüktől a Testület ehelyütt eltekint.

A foganatosított rendőri intézkedéseket követően a megbomlott közrend helyreállt. Mind a rendőrök, mind az előállított személyek orvosi vizsgálatára a helyi kórház Általános Traumatológiai Ambulanciáján került sor, ahol a vizsgálatokat H. orvos és Sz. Andrea asszisztens végezte el. Az Alosztály tagjai által elszenvedett sérülések fényképen dokumentálva lettek.

A jelentés szerint 2012. november 22-én 14 óra 50 perckor H. G. r. főtörzsőrmester, valamint M. Á. r. törzsőrmester sérelmére a városi rendőrkapitányság épülete előtt hivatalos személy elleni erőszakot követett el V. G. A hivatalos személy elleni erőszakkal kapcsolatban a helyszíni intézkedéseket foganatosító E. városi Nyomozó Ügyészség tanúként hallgatta ki H.G. r. főtörzsőrmestert és M.Á. r. törzsőrmestert, akiknek nyilatkozta jelen panaszügy szempontjából nem releváns, ezért azok tartalmának ismertetésétől a Testület eltekint.

A jelentés rögzíti az ügyben tett intézkedéseket:

- E. városi Nyomozó Ügyészség értesítése;
- E. városi Főügyészség megbízott vezetője a nyomozati cselekmények végrehajtása érdekében nyomozó ügyész csoport megalakítására intézkedett, akik a helyszínen tartózkodó E. városi Nyomozó Ügyészség vezetőjének közvetlen utasítása alapján elvégezték a helyszínnel, a tanúk kihallgatásával, valamint a gyanúsított kihallgatásával kapcsolatos, részben halaszthatatlan nyomozati cselekményeket;
- E. városi Nyomozó Ügyészség Nyomozást rendelt el a Btk. 229. § (1) bekezdésébe ütköző és (8) bekezdés szerint minősülő és büntetendő hivatalos személy elleni erőszak bűntett miatt;
- H. G. r. főtörzsőrmesterrel, valamint M. Á. r. törzsőrmesterrel szemben alkoholszondás ellenőrzés, mely negatív eredményt mutatott;
- az intézkedő rendőrök részletes jelentést készítettek;
- a rendőri intézkedések alkalmával H. G. r. törzsőrmester (orr duzzanat, homlokán karmolási nyom, hámsérülés), B. P. r. zászlós (térd és kézfej hámhörzsolása), M. Á. r. törzsőrmester (fej bal oldal duzzanat), K. G. r. őrmester (balkar hámhörzsolása, duzzanata) nyolc napon belül gyógyuló könnyű sérülést szenvedtek, ezért orvosi ellátásban részesültek;
- az előállított személyek orvosi vizsgálata az ügyész jelenlétében megtörténtek;
- Megyei Rendőr-főkapitányság Központi Ügyeletének jelentéstétel az ORFK Vezetőjének 53/2010. utasítás alapján;
- jelentéstétel az ORFK vezetője Dr. H. J. r. altábornagy részére;
- nyomozás elrendelése a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdése szerint minősülő a köznyugalmat súlyosan megzavarva, csoportosan elkövetett garázdaság megalapozott gyanúja miatt;
- a helyi roma nemzetiségi önkormányzat képviselőjével, valamint V. L2-lel történő helyszíni egyeztetés, melyet C. L. r. ezredes megyei rendőrkapitány, illetve dr. Sz. Z. r. alezredes megbízott rendészeti igazgató folytatott;
- a város köznyugalmának biztosítása érdekében a Készenléti rendőrség megerősítő erőinek igénylése;
- intézkedés a panaszos és társai a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdése a) pontja szerint minősülő csoportos garázdaság bűntette alapos gyanúja miatti kihallgatásukra és őrizetbe vételükre. A panaszost és több társát az E. városi Bíróság 2012. november 24-én 14 órakor tartott tárgyaláson előzetes letartóztatásba helyezte, a panaszos testvérének (V.G.) kivételével, akit a F. városi Városi Bíróság 2012. november 25-én tartott tárgyalásán a Btk. 229.§(1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatalos személy elleni erőszak bűntettének megalapozott gyanúja miatt helyeztek előzetes letartóztatásba;
- a rendőrkapitányság objektumvédelmét segítő kamerarendszer megtekintése, melynek során megállapítást nyert, hogy az releváns információt nem tartalmaz, mert a kamerarendszer nem végez rögzítést, csak közvetíti a képernyőre a kamera által észlelteket.

A parancsnoki kivizsgálás az intézkedések jog- és szakszerűségére vonatkozóan az alábbi megállapításokat tette.

Az intézkedést lefolytató rendőrök az intézkedést az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján jogszerűen, valamint a Szolgálati Szabályzat 4. § (3) bekezdése értelmében intézkedési kötelezettség fennállása alapján kezdték meg.

Az intézkedés alá vonni kívánt személyekkel szemben az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem történt meg, mivel azok a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztették volna.

Az intézkedést lefolytatók jogszerűen alkalmazták az ellenszegülés megtörése érdekében az Rtv. 47. §-ban szabályozott testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítés (testi kényszert), az Rtv. 48. §-ában szabályozott bilincset, illetve az Rtv. 49. §-ában szabályozott vegyi eszközt.

Az előállított személyek ruházatát az Rtv. 31. § alapján jogszerűen vizsgálták át. Az intézkedés során, többek között a panaszos elfogására az Rtv. 31. § a) pontja alapján jogszerűen került sor.

Az intézkedés során a panaszos – más személyek mellett történő – elfogására és a magánlakásba történő belépésre az Rtv. 39. § (1) bekezdése szerint jogszerűen került sor.

A lefolytatott rendőri intézkedés során betartották a fokozatosság és az arányosság követelményét, tekintettel a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdésére és az Rtv. 15. § (1) bekezdésére.

A kivizsgálás során megállapítást nyert, hogy az Rtv. alapján az egyes személyekkel szemben foganatosított rendőri kényszer és személyi szabadságot korlátozó intézkedések jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak. Az intézkedéseket foganatosító rendőrök a szakma szabályai szerint jártak el. Hivatalos eljárásban történő bántalmazásra – a rendelkezésre álló adatok alapján – adat nem merült fel.

12) Dr. Sz. Z. r. alezredes 2013 február 20-án kelt tájékoztatója a fentiekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazza.

Az intézkedés alá vonni kívánt személyekkel szemben az előzetes közlések, felszólítások nem, illetve részben történtek meg, mivel azok a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztették volna, azonban az intézkedést lefolytatók rendőri kiléte a kerítésen keresztül történő többszöri felszólítások miatt nyilvánvaló volt. A személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentések alapján az előállítást követően annak okáról való utólagos tájékoztatás megtörtént.

A panaszosi állítás szerint az intézkedés során a rendőrök részéről tett kijelentések – „dolgozni kéne, nem bűnözni”, „kussoljál, vagy téged is beviszünk”, „maradj csöndben, mert te is mész be” – elhangzását a rendelkezésre álló írásos dokumentumok nem tartalmazzák.

A rendelkezésre álló írásos dokumentációk alapján a panaszos és társai előállító helyiségben nem voltak elhelyezve, így a személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentésekben foglaltak szerint a jogokról és kötelezettségekről szóló írásos tájékoztatót sem vették át. A panaszos őrizetbe vételéről kiállított határozat tartalmazza a hozzátartozó személyek kiértesítésének megtörténtét.

A Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztálya előtt a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő csoportosan elkövetett garázdaság megalapozott gyanúja miatt indult eljárás a panaszos és társai ellen. Az E. városi Nyomozó Ügyészség fentiekben túl eljárást folytat az intézkedő rendőrök sérelmére elkövetett hivatalos személy elleni erőszak megalapozott gyanúja miatt.

A tájékoztató rögzíti, hogy a Testület megkeresésében megfogalmazott kérdésekre –az átirathoz mellékelt rendőri jelentéseken túlmenően –nem áll adat rendelkezésre.

A tájékoztatóhoz csatolták az intézkedésben részt vevő rendőrök névsorát, szolgálati helyét, beosztását, a jelvéyszámok megjelölésével.

13) Az illetékes rendőri szerv megküldte 2012. november 22-én foganatosított intézkedés sorozatról készült videofelvételeket.

A megküldött felvételek közül egy rögzíti a városi rendőrkapitányság előtt lezajlott eseményeket, míg a többi felvételen H. város területén folytatott kábítószer kereskedelem felderítését szolgáló, 2012. november 22-én a délelőtti órákban végrehajtott rendőri akció látható. Mivel kábítószer kereskedelem felderítésével összefüggésben készített felvételek nem bírnak jelentőséggel a panaszügy megítélése szempontjából, illetve a rendőrkapitányság épülete előtt zajlott történéseket rögzíti felvételen a panaszos nem jelenik meg, ezért a felvételek ismertetésétől a Testület eltekint.

A Testület megjegyzi, hogy a rendőrség által megküldött, a rendőrkapitányság előtt lezajlott eseményeket rögzíti felvétel a jogi képviselő által hivatkozott, a youtube videomegosztón elérhető felvétellel azonos.

14) Megküldésre kerültek egyéb dokumentumok (az intézkedő rendőrök orvosi vizsgálatáról készült leletek, és a rendőrségi intézkedéssel szemben panasszal élő más személyekre vonatkozó iratok), amelyek a fentiekhez képest nem tartalmaznak új információt, vagy nem relevánsak a panaszügy megítélése szempontjából, ezért ismertetésüktől a Testület eltekint.

III.

1) A Testületnek először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a panaszt az arra jogosult személy terjesztette-e elő.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”. Az idézett rendelkezés értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházatcsomagjármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.) tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Az Rtv. imént idézett 92. §-ának (1) bekezdése alapján panasz előterjesztésére az a személy jogosult, akinek alapvető jogai az intézkedés, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazása során sérültek. A panaszbeadvány szerint a rendőrök a kerítés mögött álló más személyekkel szemben is foganatosítottak intézkedést, valamint gázspray-vel lefújtak több embert – akik

éppen az utcán tartózkodtak, vagy a kiabálásra rohantak le a lakásaikból – , illetve az intézkedés alatt a helyszínen lévő cigány származására sértő kijelentéseket tettek. Tekintettel arra, hogy ezen személyekkel szemben foganatosított intézkedés, illetve alkalmazott vegyi eszköz, valamint ezen személyeket érintő rendőri fellépés a panaszos alapvető jogát nem érintette, a Testület a panaszbeadvány ezen részére vonatkozóan nem folytatta le a vizsgálatát.

A panaszbeadvány ezen személyekre vonatkozó részei tekintetében tehát a Testület megállapította, hogy a beadványt nem a jogosult terjesztette elő.

A panaszbeadvány szerint – V. F. és V. L-né előállításának helyszínén – cigány származásukra sértő kijelentésekkel, valamint a „dolgozni kéne, nem bűnözni”, „kussoljál, vagy téged is beviszünk”, „maradj csöndben, mert te is mész be” felkiáltásokkal éltek a rendőrök. A videofelvételek megtekintése után egyértelműen kijelenthető, hogy a kifogásolt kijelentések a panaszos előállítását megelőzően, korábban hangzottak el. A beadvány szerint is a panaszos csak családtagjai előállítását követően, később érkezett a rendőrkapitányság elé. Mivel a korábbiakban elhangzott kijelentések nem okozhattak alapjogi sérelmet a panaszos oldalán, ezért a Testület a rendőrök által használt hangnem tekintetében nem folytatta le vizsgálatát.

Megjegyzi továbbá a Testület, hogy az intézkedéskor szintén jelen lévő V. L-né, V. G., R. A-t, V. F-t érintő rendőri fellépést külön panasz eljárásban vizsgálta.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye a II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát, az alábbiak szerint.

2) A Testület a panaszos előállításának jogszerűségével kapcsolatban az alábbi megállapításokat tette.

A beadvány szerint a panaszos a rendőrség előtt lezajlott események után, durván egy órával később érkezett a helyszínre egy másik személlyel egy időben, aki a fia elleni intézkedést sérelmezte. Ezzel a férfival szemben intézkedtek a rendőrök, amelyet a panaszos próbált rögzíteni telefonján a G. utca * szám alatti lépcsőházból és erre fel is hívta a rendőrök figyelmét. A rendőrök ennek hatására intézkedni kezdtek vele szemben, a panaszos felszaladt a nagymama és nagynénje lakásába a nyitott ajtón keresztül, ahol megállt, majd a rendőrök kisvártatva megérkeztek.

Az intézkedés napján kelt, Akciócsoport tagjai által készített jelentés szerint V. L. előállítása alatt a panaszos a Gódor Kálmán 25.szám előtt egy 5-7 fős társaságban tartózkodott V.L. gépkocsijától 10 méterre és folyamatosan ordibálva biztatta a helyszínen tartózkodó többi személyt, hogy ne hagyják V.L. előállítását, szabadítsák ki. A panaszost ekkor rendőri intézkedés alá akarták vonni, felszólították azonban a rendőri felszólításoknak nem tett eleget, szitkozódott és kiabált, majd elfutott, becsapva maga mögött a lépcsőház bejárati ajtaját.

I. G. r. őrmester jelentése is arról számol be, hogy 15 óra körül újból elkezdett a tömeg gyülekezni, újra indult a hangoskodás, a kiabálás, rendzavarás, a kerítés és a kapu rázása,

rugdosása. Ekkor jelen volt már V. L. is, aki egyfolytában fenyegetőzött és kiabált, azt állítva, hogy agyon verték a fiát. V.L. viselkedése miatt őt az Akciócsoport tagjai intézkedés alá vonták, és az intézkedés során a panaszos támadólag lépett fel és provokálta a rendőröket („gyertek, ha mertek!”), többször felszólította a házban tartózkodókat, hogy jöjjenek ki és szabadítsák ki V. L.-t. A rendőri felszólításoknak a panaszos nem engedelmeskedett és főszaladt az egyik lakásba, onnan állították elő.

Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján – mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt – előállították elő. A jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben a személyes szabadságot korlátozó intézkedés és a kényszerítő eszköz használata azért vált szükségessé, mert a panaszost garázdaság, és hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény elkövetésén tetten érték.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A Szolgálati Szabályzat az Rtv. előírásait a következőkkel egészíti ki. A 4. § (3) bekezdése értelmében „a rendőr meghatározott szolgálati feladat végrehajtása során észlelt vagy tudomására jutott kisebb súlyú jogsértő cselekmény esetén a meghatározott szolgálati feladatának teljesítését folytatja, azonban a szolgálati előjárónak történő jelentéssel vagy a legközelebbi általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv ügyeletének értesítésével köteles intézkedést kezdeményezni. A rendőr az életet, testi épséget és a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető magatartás észlelése esetén köteles intézkedni, azonban az alábbi feladatokat ellátó rendőr az intézkedés végrehajtása helyett intézkedés kezdeményezése érdekében jelentést tesz, ha a szolgálati feladat teljesítésének megszakítása

- a) Magyarország védett vezetői vagy kijelölt létesítményei tekintetében jelentkező személy- vagy objektumvédelmi szolgálati feladat végrehajtásának biztonságát vagy eredményességét,
- b) a terrorelhárítási feladatok végrehajtásának eredményességét,
- c) a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési tevékenységének eredményességét veszélyeztetné.”

Az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték. A Szolgálati Szabályzat 28. §-ának (1) bekezdése a fenti rendelkezést azzal egészíti ki, hogy a rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi rendőri szervhez állítja elő. Ezen rendelkezések a rendőrnek nem biztosítanak mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja, és ha igen, úgy megvalósult-e „tettenérés”.

Az első kérdéssel kapcsolatban a Testület utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely bűncselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy valamely eljárás alá vont személy elkövetett-e bűncselekményt, azonban ha – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként

bűncselekmény gyanújára hivatkozik – nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartás értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos részéről a bűncselekmény elkövetésének gyanúja felmerülhetett-e.

Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható. Sem az Rtv., sem büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) számú állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi.

A Btk. 271. §(1) bekezdése alapján garázdaság bűncselekményét követi el, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ugyanezen szakasz (3) bekezdés a) pontja értelmében a büntetés büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot csoportosan és a köznyugalmat súlyosan megzavarva követik el.

A Btk. 229. §(1) szerint, „Aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

Az Rtv. 13. §-a egyértelműen rögzíti, hogy a rendőr köteles intézkedést kezdeményezni, ha jogellenes cselekményt, így például bűncselekményt megvalósító magatartást észlel, vagy ilyenről tájékoztatják. A rendőrségi iratok egyértelműen azt tartalmazzák, hogy a rendőrök a panaszossal szemben a rendőrkapitányság előtt tanúsított agresszív magatartása miatt kezdeményeztek intézkedést, mert V. L. előállítása közben támadóan lépett fel a rendőrökkel szemben, olyan kijelentéseket tett, hogy „gyertek, ha mertek”, többször felszólította az ott tartózkodókat, hogy jöjjenek le és szabadítsák ki V. L.-t, szitkozódott és kiabált. A rendőrségi iratokban nem volt semmilyen utalás arra nézve, hogy a panaszos mobiltelefonjával felvételt próbált volna készíteni, illetve maga a panaszos sem csatolt felvétel részleteket, amivel alátámasztotta volna ezen állítását, ezért a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben történő intézkedés kezdeményezésére az általa tanúsított magatartás (rendőrökkel szembeni támadó fellépés, kiabálás, provokálás V.L. előállításának akadályozására) miatt került sor.

A Testület megítélése szerint a rendőrségi iratokban leírt panaszosi magatartás elegendő annak megállapításához, hogy a rendőrségnek a csoportosan elkövetett garázdaság megvalósulására vonatkozó helyzetértékelése ne minősüljön nyilvánvalóan megalapozatlannak, ezért a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben felmerült a jogellenes cselekmény elkövetésének az a minimális szintű gyanúja, amely rendőri intézkedést, a panaszos előállítását tette szükségessé.

Erre való tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy a csoportosan elkövetett garázdaság gyanújának a rendőri intézkedést szükségessé tevő fokú gyanúja a kérdéses esetben fennállt. Figyelemmel arra, hogy a feltételezett jogellenes magatartást a panaszos a rendőrkapitányság épülete előtt, az intézkedő rendőrök szeme láttára, illetve azok sérelmére követte el, a Testület úgy ítélte meg, hogy a tettenérés feltételei is fennálltak. Mindezek alapján – tekintetbe véve, hogy tettenérés esetében az Rtv. nem ad lehetőséget a mérlegelésre – a Testület megállapította, hogy jogszerű volt a panaszos elfogása és előállítás, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való jogát nem érte sérelem.

A Testület megjegyzi, hogy a panaszost az előállítás időtartalmával kapcsolatban nem érte jogsérelem, tekintettel arra, hogy a panaszos őrizetbe vételét utóbb elrendelték, amelynek időtartalmába az előállítás beleszámít.

3) A jogi képviselő szerint a panaszost nem tájékoztatták az előállítás okáról.

Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

A panaszos állításával ellentétben az elfogás végrehajtásáról készült jelentés és „Nyilatkozat” elnevezésű formanyomtatvány rögzíti, hogy a panaszost az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról tájékoztatták. A nyilatkozatot a panaszos aláírásával ellátta.

Mivel a Testület a panaszos és a rendőrök állítása között feszülő ellentmondást –egyéb bizonyíték hiányában –nem tudta feloldani, úgy foglalt állást kifejtettekkel kapcsolatban, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogának sérelme nem megállapítható.

4) A panaszossal szemben a rendőrök az intézkedés során kényszerítő eszközöket is alkalmaztak, amivel összefüggésben a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

a) A Testület elsőként a panaszossal szemben alkalmazott **testi kényszer és bilincselés jogszerűségét** látta indokoltan vizsgálni.

A megküldött rendőrségi iratok szerint a panaszos V. L. előállítását során támadóan lépett fel és olyan kijelentéseket tett, hogy „gyertek, ha mertek”, biztatta a házban tartózkodókat, hogy jöjjenek, szabadítsák ki V.L.-t, majd miután igazolásra szólították fel a panaszost, ő elszaladt a 25. szám alatti lépcsőházába, becsapta maga mögött a bejárati ajtót, fõlszaladt az egyik lakásba, onnan állították elõ. Az elfogásról készített jelentés szerint az intézkedõ rendõrök többszõri felszólítást követõen az Rtv. 47. § alapján testi kényszert, a 48. § b) pontja alapján támadás megakadályozása érdekében, és d) pontja alapján az ellenszegülés megtõrése érdekében bilincset alkalmaztak az intézkedésükkor, és a kényszerítõ eszközök alkalmazására figyelmeztették a panaszost. A panaszos elõállítását végzõ Akció Alosztály tagjai azt írták jelentésükben, hogy a lakás konyhájában felszólították a panaszost, hogy feküdjön le a földre, aminek õ nem tett eleget, ezért megkezdték a testi kényszer alkalmazását, aminek õ tevõlegesen ellenállt.

Az Rtv. 19. § (1) bekezdése szerint a jogszabályi elõírások végrehajtását szolgáló rendõri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendõr utasításának engedelmeskedni. A rendõri

intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

Az Rtv. 47. § alapján a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 40. §-a pedig a következőképpen rendelkezik a testi kényszerről. A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi. Annak (4) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrésztől az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell

választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése továbbá kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

A Testület a testi kényszer és a bilincs alkalmazás jogszerűségének megítélésakor annak tulajdonított alapvető jelentőséget, amely szerint a panaszos elszaladt (felszaladt a lakásra) a rendőrök elől, kivonva magát a rendőri intézkedés alól, majd ezt követően sem engedelmeskedett a rendőri felszólításnak, a megkezdett testi kényszernek is tevőlegesen ellenállt.

Tekintettel arra, hogy a panaszos magatartása miatt az intézkedés eredményessége más, kisebb korlátozással járó módon nem volt biztosítható, **a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szemben a rendőrök indokoltan és jogszerűen alkalmaztak bilincset, és bilincselés végrehajtása érdekében testi kényszert, és amiatt nem állapította meg a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának megsértését.**

A Testület az egymásnak ellentmondó rendőri és panaszosi állítások okán nem tudta kétséget kizáróan megállapítani, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt elhangzott-e előzetes figyelmeztetés a rendőrök részéről, ezért arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme e tekintetben nem megállapítható.

b) A bilincskalkalmazás módját illetően a rendelkezésre álló adatok alapján, a Testület a kezek hátra bilincselését – figyelemmel a jogszabályi rendelkezésekre – arányosnak értékelte. Ugyanis a Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés a) pontja alapján a kezek hátra bilincselése akkor is célszerű, ha a bilincskalkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet a szökéstől, márpedig a panaszos vonatkozásában ezen feltételek egyértelműen teljesültek, mivel elfutott a rendőrök elől, és a felszólításoknak nem engedelmeskedett.

Ezek alapján a Testület megállapított, hogy a kezek hátra bilincselésének jogszabályi feltételei fennálltak, ezért e vonatkozásban nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

c) A beadvány a kényszerítő eszköz végrehajtásának módjáról úgy számol be, hogy a panaszost ugyan nem vitték földre, de a bilincselés után a karját megemelték, ezzel fájdalmat okoztak.

A panaszos állításaival ellentétben az elfogásáról készült jelentés szerint a panaszos nem engedelmeskedett a rendőri felszólításnak, ezért ennek érdekében (a bilincselés előtt) álló helyzetben a karját hátrafeszítették, őt hátsó karbölcső alkalmazásával lekísérték, majd ezt követően az utcán álló testhelyzetben megbilincselték. Az Akció Alosztály tagjai által írt jelentés rögzítette, hogy felszólították a panaszost, hogy feküdjön a földre, aminek ő nem tett eleget, ezért megkezdtek álló helyzetben a panaszossal szemben a testi kényszer alkalmazását, de ő annak tevőlegesen ellenállt, ezért az intézkedő rendőrök a panaszoson karfeszítést

kezdték alkalmazni. A panaszos ekkor dulakodni kezdett, amely során egyik kezével belekapaszkodott Cs. T. r. zászlós ruhájába, ami a bal vállánál elszakadt. A panaszos karjait végül álló helyzetben hátrafeszítették, majd megbilincseltek, és a kapitányságra előállították.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének garanciális előírása, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdés szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A Testület a korábbiakban már megállapította, hogy a rendőrök jogszerűen alkalmaztak testi kényszert a panaszossal szemben. A Testület szükségesnek tartja megjegyezni, hogy testi kényszer járhat bizonyos mértékű kellemetlenséggel és fájdalommal, amely jogszerű intézkedés esetén nem vet fel alapjogi sérelmet.

A Testület álláspontja szerint az alkalmazott módszer megfelelt a fentebb idézett Rtv. 15-16. §-ban meghatározott arányosság követelményének figyelemmel arra, hogy a panaszos korábbiakban elfutott a rendőrök elől, a felszólításoknak nem engedelmeskedett, a testi kényszernek tevélegesen ellenállt, így ezért ún. hátsó karbölcsőt kellett alkalmazni a sikeres megbilincselése érdekében.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint a kényszerítő eszköz alkalmazásának módja miatt nem sérült a panaszos emberi méltósághoz és testi épséghez fűződő joga.

d) A rendőrségi iratok alapján a panaszossal szemben bilincset 2012. november 22-én 15 óra 15 perctől 2012. november 23-án 2 óráig alkalmaztak. A rendőrségi iratokból nem volt megállapítható, illetve a rendőrség a Testület kifejezett felvilágosítás kérése ellenére nem adott tájékoztatást arról, hogy mi indokolta a panaszos megközelítőleg 11 órán át tartó bilincselését. **Ezért a Testület úgy foglalt állást, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásának időtartama az arányosság követelményeinek nem felelt meg, az elérni kívánt célhoz a szükséges mértéket meghaladta, amely a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét valósította meg.**

e) A Testület ezt követően a jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazásával kapcsolatban folytatta le vizsgálatát.

A beadvány szerint a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök alkalmazása közben, még a bilincselését megelőzően arccal a falnak lökték, odaszorították, a karját hátra csavarták, annak ellenére, hogy nem tanúsított ellenállást, majd a veséjére, gyomorszájába ütöttek. A panasz-kiegészítés szerint miután a panaszost bevitték a rendőrkapitányságra, az előtérben le kellett térdelnie, ahol a hátát többször könyökkel megütötték.

Az elfogás végrehajtásáról készült jelentés arról tanúskodik, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása során a panaszos sérüléseket nem szerzett, ezt támasztja alá a városi kórházban történt orvosi vizsgálatról felvett lelet is, amely szerint a panaszoson külsérelmi nyom nem látszik, a beteg panaszt nem említ, és fájdalmat nem jelez. P. G. r. alezredes értékelő jelentése

pedig rögzítette, hogy „hivatalos eljárásban történő bántalmazásra a rendelkezésre álló adatok alapján adat nem merült fel”.

Töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására tekintettel folytatta le – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozatára, valamint az orvosi leletre támaszkodhatott. **A rendőrségi iratok következtetése abban, hogy egyrésztől cáfolják a rendőri bántalmazást, másrésztől a jelentések azt rögzítették, hogy rendőri fellépés során a panaszos süléseket nem szenvedett – melyet az intézkedés napján készített kórházi lelet is megerősít – , ezért a jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása vonatkozásában a Testület arra a megállapításra jutott, hogy nem sérült a panaszos testi integritáshoz fűződő alapvető joga.**

5) A Testület a rendőrök szolgálati fellépés módjával kapcsolatban a következő megállapításokat teszi.

A panaszbeadvány szerint a rendőrök nem azonosították magukat, nem közölték az intézkedés okát és célját.

Dr. Sz. Z. r. alezredes arról tájékoztatta a Testületet, hogy a panaszossal szemben az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem, illetve részben történtek meg, mivel azok a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztették volna, azonban az intézkedést lefolytatók rendőri kiléte a kerítésen keresztül történő többszöri felszólítások miatt nyilvánvaló volt.

P. G. r. alezredes értékelő jelentése szerint az intézkedés alá vonni kívánt személyekkel szemben az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem történt meg, mivel azok a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztették volna.

Az intézkedésről készített felvételen látható, hogy a rendőrök civil ruhát, illetve közülük néhányan police feliratú fekete mellényt viselnek. A felvételen hallhatóan nem azonosítják magukat, nem közlik az intézkedés okát és célját.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ugyanezen szakasz (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdése. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A Testület kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézkedés alá vontak tájékoztatásának, hiszen csak az állampolgárok megfelelő informálása mellett érvényesülhet megfelelően a jobbiztonság elve.

A Testület figyelemmel a rendőrkapitányság előtt hangoskodó, rendezavaró tömegre és a rendőri utasítást meghallva elszaladó panaszosra, elfogadja a rendőrség azon álláspontját, miszerint az intézkedés megkezdése előtt az Rtv. 20. § (2) bekezdése által megkívánt közlés teljesítése veszélyeztette az intézkedés eredményességét. Ebben az esetben a rendőröknek a foganatosított intézkedés befejezésekor kellett volna eleget tenniük a tájékoztatási kötelezettségüknek, ennek ellenére a rendőrség tájékoztatása alapján csak az volt megállapítható, hogy „az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem, illetve részben történtek meg”. A rendőrségi iratok arról nem szólnak, hogy a panaszos tájékoztatása az intézkedés befejezésekor megtörtént-e, és ha igen milyen tartalommal. Olyan esetekben, amikor a rendőrség a panaszos állítására vonatkozóan nem nyújt az adott kérdésben felvilágosítást, töretlen gyakorlata szerint a Testület elfogadja a panaszosi állítását a történések valós leírásaként. Ennek megfelelően a Testület az alapjogsértés vizsgálata során azon tényből indult ki, hogy a rendőrök nem közölték a panaszossal az intézkedés célját.

A Testületnek szükséges megjegyeznie, hogy mind az Rtv., mind pedig a Szolgálati Szabályzat a rendőr nevének és az azonosító számának szóbeli közlését minden egyéb feltétel meglététől függetlenül kötelezővé teszi, ezért minden más, a rendőr kilétére utaló körülményre való hivatkozást – jelen esetben azt, hogy az intézkedést lefolytatók rendőri

kiléte a kerítésen keresztül történő többszöri felszólítások miatt nyilvánvaló volt – nem fogadható el a rendőrök igazolásaként.

Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök igazolása és az intézkedés céljának közlése okán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga.

6) A panaszbeadványt a Testület a részrehajlás-mentes eljárás követelményének az érvényesülése szempontjából indokoltnak tartotta vizsgálni.

A panaszos jogi képviselője úgy nyilatkozott, hogy az alapjogot sértő rendőri intézkedésre a panaszosok külső jegyei alapján, a nyilvánvalóan érzékelhető roma származása miatt került sor, erre utalnak ugyanis a rendőrök részéről az intézkedés során elhangzott, fent idézett kijelentések. (A Testület újra megjegyzi, hogy a panaszos ekkor nem volt jelen, mivel ő a beadvány szerint is csak családtagjai előállítását követően, később érkezett a rendőrkapitányság elé.)

A részrehajlás-mentes intézkedés követelményét az Rtv. 13. § (2) bekezdése rögzíti, amely szerint „a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni”. A rendőri fellépés ezen követelmény értelmében az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves).

A Testület az eset megítélése során az intézkedésről készült videofelvételnek tulajdonított alapvető jelentőséget, amelyen – már a panaszos előállítását követően – jól hallhatóan elhangzik „dolgozni kéne és nem bűnözni”, valamint „kussoljál, vagy téged is beviszünk” kijelentés. A felvételen ugyan nem látható, hogy kitől származnak ezek a mondatok, azonban minden bizonyossággal arra lehet következtetni, hogy két rendőr mondja ezeket az intézkedéskor jelen lévő más személyeknek.

A Testület ugyanakkor szükségesnek tartja megjegyezni azt is, hogy a 2) pontban kifejtettek alapján a panaszossal szemben szándékos bűncselekmény elkövetésének tettenérése, és nem pedig roma származása miatt kezdeményeztek intézkedést. Szükséges rámutatni arra, hogy a rendőrök által később és másokkal szemben használt hangnem valóban sértő és durva volt, **azonban a rendelkezésre álló adatokból a Testület nem tudott feltárni olyan körülményt, amely alátámasztotta volna, hogy az intézkedés a panaszossal szemben indokolatlanul hátrányosabb volt, ezért a Testület, úgy foglalt állást, hogy a rendőri fellépés módja megfelelt az Rtv. 13. § (2) bekezdésben rögzített részrehajlás-mentesség és az Alaptörvény XV. cikkének (1) és (2) bekezdésében biztosított egyenlő bánásmód követelményének.**

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a tettenérés feltételei fennálltak a panaszossal szemben, ezért jogszerű volt a panaszos előállítása az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján. A panaszosnak az előállítás okának tájékoztatására vonatkozó kifogása kapcsán ugyanakkor a Testület nem tudta feloldani az előadások közötti ellentmondást, ezért nem tudta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét. A Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer és bilincs alkalmazása jogszerűen történt, ugyanakkor a kényszerítő eszköz használata előtti előzetes figyelmeztetés

megtörténte kérdésében az egymásnak ellentmondó állítások miatt a panaszos tisztességes eljárásához való jogának sérelme nem volt megállapítható. A Testület úgy ítélte meg, hogy a konkrét esetben a jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása vonatkozásában a panaszos testi integritáshoz fűződő alapvető joga nem sérült. A Testület a kényszerítő eszköz fogatosításának módja kapcsán nem állapított meg alapjogsérelmet, ugyanakkor arra a megállapításra jutott, hogy a bilincselés időtartalma a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét valósította meg. A Testület ugyancsak indokoltnak tartotta megállapítani az alapjogsérelmet a szolgálati fellépés módja miatt, ugyanakkor a Testület úgy foglalt állást, hogy a rendőri fellépés módja megfelelt az Rtv. 13. § (2) bekezdésben rögzített részrehajlás-mentesség és az Alaptörvény XV. cikkének (1) és (2) bekezdésében biztosított egyenlő bánásmód követelményének.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltta tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2013. október 22.

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag